

Nogle moderne franske luksusbind

AF BENT ANDRÉE

Den blændende teknik, som de bedste blandt de franske bogbindere er i besiddelse af, kan først rigtig vurderes, når man står med et af deres bogbind i hånden og kan fornemme, hvor dygtigt det er udført, og den får sin særlige berettigelse i de luksusbind, som her kort skal omtales.

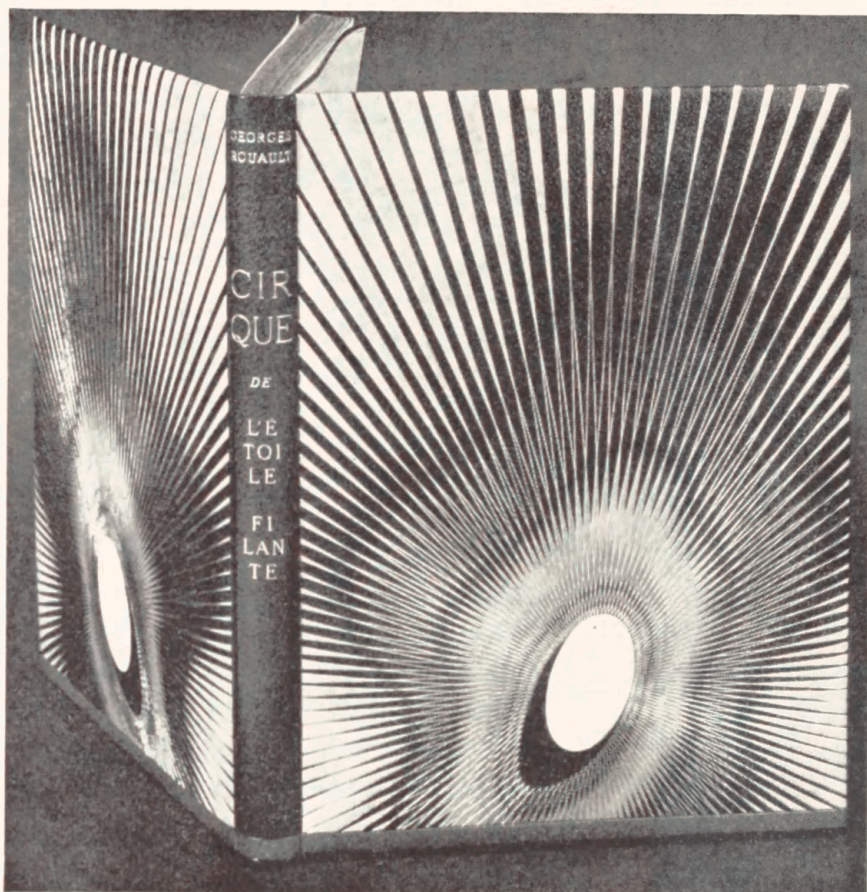
Disse bind ligger i topklassen og er næsten alle udført i helbind af de bedste materialer, som regel i maroquin, kalv eller pergament, med rig dekoration og meget mosaikarbejde. De virker nok, set med danske øjne, for strålende og for stærkt dekoreret. Det store arbejde, der lægges i dem, giver dog adgang til mange eksperimenter med efterfølgende fine resultater. De franske bogkunstnere har også stor mulighed for at få deres arbejde honoreret; de fleste af deres helbind koster 4-5000 kroner.

Der findes i Frankrig en halv snes meget fine bogbindere, alle virkelige personligheder med en eminent faglig viden, folk af samme faglige standard som Henri Marius-Michel og den for et par år siden afdøde Léon Gruel.

PAUL BONET er kunstner og har en anonym bogbinder til at arbejde for sig. Han er den dristigste af dem alle og kan stadig finde på nye og originale dekorationer. Der er et stærkt liv og en strålende farveglæde i disse bind, hvor også spejlet som regel er udført i skind.

PIERRE MARTIN er kunstneren og bogbinderen i samme person. Han er en stor idealist, og hans helbind viser et meget fornemt forgylderarbejde i lette og luftige kompositioner. Han udfører kun bind, når han kan komponere dem ud fra sin egen overbevisning, og man forstår med hvilken ret, når man ser hans personlige og sikre kunst.

GEORGES CRETÉ udfører også selv alt. Kompositionerne er meget smukke og giver en rolig helhedsvirkning. Hans arbejder står som noget af det fineste i nutidig fransk bogbinderkunst. I de fleste af Crettés bind er spejlet

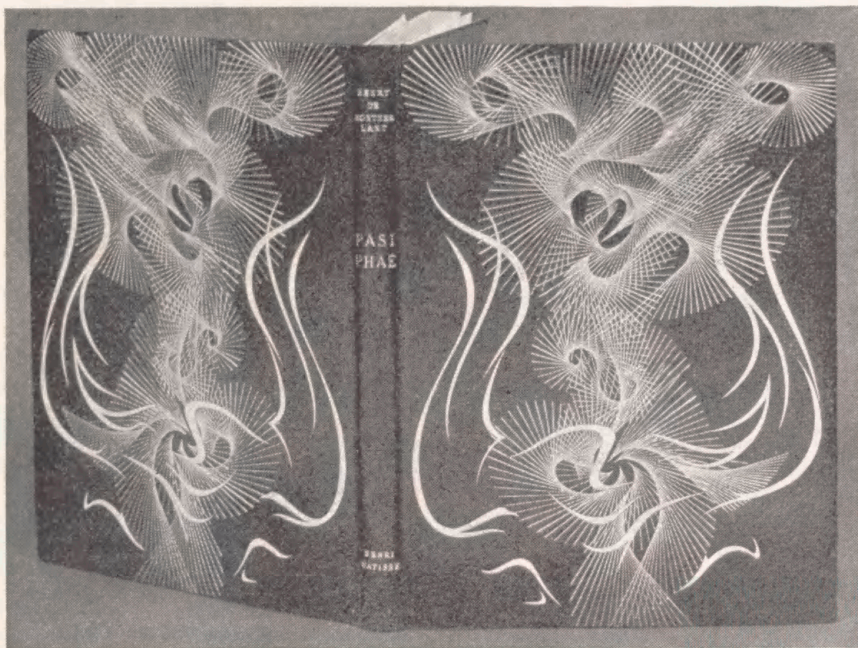
Skindbind i sort maroquin, linier i guld, mosaik i hvidt og forskellige stærke farver.
Udført af Paul Bonet.

også skindbeklædt i farver, der står raffineret sammen med fribladets silkebrokade.

ROBERT BONFILS, der ligesom Paul Bonet har en anonym bogbinder bag sig, har en meget sikker farvesans; han illustrerer mange franske bøger og har måske netop derfor en særlig evne til at komponere bogbind.

Af de store mestre er der endnu nogle stykker, som alle har specialiseret sig i fine og meget luksusbetonede helbind, hvor prisen er underordnet og kvaliteten det eneste afgørende.

Skindbind i sort maroquin, linier i guld, mosaik i hvidt.
Udført af Paul Bonet.

De her afbildede bind er alle udført med en højt udviklet æstetisk sans og i en meget fin teknik. Franskmændene bruger alle de tekniske finesser, der på nogen måde er mulige, og i det følgende skal der peges på nogle af de vigtigste af dem.

Bindene har som regel guldsnit på alle tre sider. Det er påsat før bogens hæftning, ligesom vi gør det herhjemme ved fine og sjældne bøger; på denne måde kan bogens udgivelsesformat bevares, samtidig med at det giver et smukt ubeskåret snit. Håndstukken kapitæl i flere farver og gennemstukne bind bruges altid. Skindets skærfning er en meget krævende disciplin. Maroquinen, der er af en sjælden fin kvalitet med en kraftig narv og glittet meget blank, kræver en utrolig fin udskærfning, for at den kan modelleres om bogen og afrettes fint i kapitælerne.

Permens indvendige side står ikke tilbage for den udvendige; den er meget ofte udført i flere farver og stærkt dekoreret.

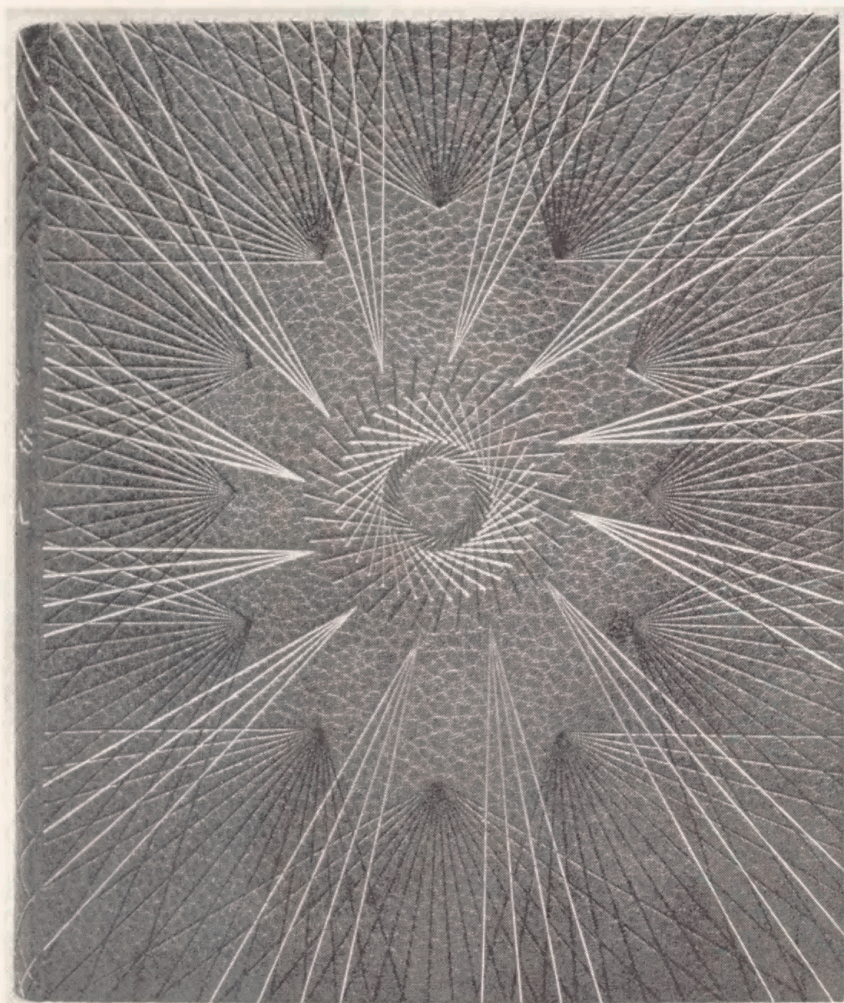
Skindbind i orange kalv, mosaik i forskellige farver fra orange til brunt og hvidt.
Udført af Paul Bonet.

Når bindet er færdigt, udføres der en æske eller et foderal, som også fremstilles efter alle kunstens regler i skind og silke. Inden bogen nedlægges i æsken, får den endda meget ofte et ekstra omslag, udført i skind og papir, således at beskyttelsen af bogen er så effektiv, som den på nogen mulig måde kan blive.

Dekoration og mosaikarbejde er et kapitel for sig. Selv om jeg er tilhænger af de rolige og smukke skindflader uden megen dekoration, kan det ikke andet end imponere, når en så livlig og smuk dekoration, som disse franske luksusbind viser, træder frem for ens øje. De franske bogbinderes kunnen på dette felt finder ikke sin lige andre steder i dag.

Hvad iøvrigt dekorationen angår, stiller forholdet sig på en særlig måde i Frankrig. De franske luksusbind regnes nemlig for kunstgenstande ligesom malerier og skulpturer eller møbler og andet kunsthåndværk. De hører mere hjemme i museer end i biblioteker, og de er genstand for en samlerinteresse, der retter sig mere mod luksusbindet som kunstobjekt end mod

Skindbind i sort maroquin, dekoration i guld og blindtryk, den indvendige perm foret med rødt ruskind. Udført af Georges Cretté.

Skindbind i grøn maroquin, dekoration i guld og blindtryk, den indvendige perm foret med grønt ruskind. Udført af Georges Cretté.

bogen, som den omslutter. Denne indstilling overfor bogbindet binder i den franske tro på, at maleri og plastisk kunst er den dekorative kunsts rette kilde. Bogbindet kan derfor ofte blive til et maleri i skind, og dets oprindelige funktion går i nogen grad i glemme. På den anden side får bogbinderen derved en vis frihed til at arbejde med maleriske og plastiske virkninger for øje og ikke alene holde sig til de rent dekorative elementer. Bogbinderen i Frankrig er – som det er sagt – blevet solist; hans arbejde sidestilles med

malerens, og ligesom maleriet skifter det med de forskellige maleriske retningers æstetiske opfattelse.

Det var bogbinderen PIERRE LEGRAIN, som skabte den maleriske stil i bogbinderkunsten, og hans arbejde er blevet forbillede for en række af de senere års bogbind. Det er vel nok en almindelig opfattelse, at disse franske luksusbind ikke har ret meget tilfælles med de bøger, som de er udført til. Dette er dog ikke helt rigtigt. Man kan ikke benægte, at en så følsom kunstner som Paul Bonet ofte søger at stille sine bind i relation til bogen eller måske snarere til dens illustrationer. I det hele taget kan man sige, at la reliure parlante, det »fortællende« bogbind, der var på mode i forrige århundrede, og som tydeligt skulle give et indtryk af eller være en illustration til bogens indhold, ikke er forsvundet. Man lægger blot nu vægt på at gøre det i en mere abstrakt, en mere indirekte og ofte mere raffineret form, og heri ligger der utvivlsomt et fremskridt, som man må glæde sig over.

Det er nogle af de stærkt luksusprægede indbindinger, der her er omtalt. Det falder kun i få bogbinderes lod at lave sådanne arbejder, og selv i Frankrig er kun en lille elite i stand til at udforme dekorationen og give den en teknisk udførelse, som luksusbindene kræver. Men set fra en dansk bogbinders synspunkt er det godt, at der er steder, hvor noget sådant udføres og kan eksistere. Det holder på en smuk måde de store håndværksmæssige traditioner vedlige i vor ellers så stærkt industrialiserede tid.